

ФАРМЕРСЬКА СТОРІНКА

БАНКРОТСТВО ФАРМЕРІВ В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ.

Стан фермерства в Злучених Державах зовсім не краший, чим в Канаді. Злучені Держави далеко багатіші, чим Канада. Вони нажили гори золота на світовій війні, вичерпали все золото з Європи.

Але це тільки так говориться, бо багаті Злучені Держави. Багаті в них однієї, невеликі гурти людей, такі як Рокфеллер, Морган, Шваб, Сінклер і інші. А ціле населення біде. Це до гуртка тих людей належать фабрики, заводи, копальні, нафта і земельні обшари. Це ті пани вичерпали з Європи все золото і знімали у свої засіди, в банки, а тепер визнають його збанкрутованим європейським державам за палені проценти.

Якщо Злучені Держави такі багаті, як про це говориться, то чому там фермерство так банкрутує?

Перед нами маленька статистика агрикультурного урядового комітету, яку агаданий комітет вніс в парламент, заявляючи, що стан фермерів в Злучених Державах загрозливий.

В тій статистиці між іншим говориться:

"Чотири семіх загальному фермерському доходу йде на таксі, оплату процентів, моргетів і довгів.

Поверх 1,120,000 (одні мільон сто двайцять тисяч) фермерів і фермерських робітників втікли з ферм в 1922 р., шукаючи зайняти в індустріальних осередках.

Одна четверта частина власників шпешених і кукурнух ферм збанкрутувала.

Покупна вартість фермерських продуктів о половину дешевша чим перед війною".

Ця статистика занепокладе десятків севаторів, бо мовляв, "індустрія не зможе розвиватися, коли різництво підупаде".

А коли-б індустрія могла розвиватися без піддержки різниці, то хай би собі різництво, а з ним мільони фермерів здохли. Але школа індустрії, тобто індустріальних баронів. І тепер парламент і сенат будуть обговорювати справу лікування різниці.

чи воно не заразило хворобою банкрутства індустрію. Який лік пани можуть придумати на хлопський спину? Вони хочуть створити якийсь фонд, що мав би купувати фермерські продукти та вивозити їх в Європу і взагалі на міжнародний ринок. А за що-ж та Європа купить, коли американські капіталісти зрабували її, як говориться, до шкоти.

За позичені в американських капіталістів гроші Європа також не може купити американських продуктів, бо вона ті гроші зуживає на витворення воєнних знарядь. Далі — американські корабельні компанії деруть таку ціну за перевіз абижжя через океан, що ніяка європейська держава не може заплатити такої високої ціни за него, тим більше, що й гроші в Європі страшенно підупали.

Де-ж вихід? — спитаємо ми. Нема що себе дурити, що можна вийти з цього положення при теперішній системі господарства як економічного, так і політичного. Виходу треба шукати в зміні цієї системи, в заміні теперішнього панського правління — робітничо-фермерським, в націоналізації всіх багатств. Треба щоби ті багатства, які тепер належать до гуртка паразитів, стали дійсно багатством цілого краю.

Для цього треба фермерам і робітникам організуватися в одну сильну політичну фермерсько-робітничу партію і стати до боротьби з капіталістичною гидрою.

В червні місяці якраз відбулася в Злучених Державах така робітничо-фермерська конвенція, на якій мається зорганізувати масову політичну партію.

Стівки про Злуч. Держави. А що-ж про Канаду? Те саме діється в Канаді, той самий повинен бути лік. Канада, це точна відбитка Злучених Держав. То-ж треба, щоби й канадійські фермери і робітники подумали про організацію масової політичної робітничо-фермерської класової організації.

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛЯНСТВО ПІД РАДЯНСЬКОЮ І ШЛЯХЕТСЬКОЮ ВЛАДОЮ.

Маленьке порівняння життя українського селянства під радянською владою на Україні і під польсько-шляхетською в Галичині і на Волині. Ми так багато читаємо в ріпидничій газеті наклепів на радянську владу і одночасно так мало в ній пишеться про положення українського народу під Польщею, що ми мимоволі мусимо погодитися з тим, що панкам від "Укр. Голосу" блища до серця шляхецька Польща, чим Рад. Україна.

Та нехай там собі брешуть. Ми напевно знаємо теперішню думку українського селянства під Польщею. Воно тепер звертає свої очі на схід, чи не йде радянська армія його визволити. І вона колись прийде. І горе тоді буде польсько-шляхетським катам та українським зрадничим Рипидниці. Бо з тою армією вернуте до Галичини тих 120 тисяч молодих людей, синів українського селянства, які утікли від польського війська та від польських жандармів з Галичини на Радянську Україну, як про це пише в листі до свого брата в Вінніпегу хлопець, що втік з польського війська на Україну.

Нині ми подіємо для порівняння тільки невеличкі уривки з життя українських селян під польською шляхетською і під радянською владою. І кожний, хто має очі, щоб бачити, розум, щоб думати, хай перечитає і розсудить.

ПІД РАДЯНСЬКОЮ ВЛАДОЮ.

ДОКЛАДИ СЕЛЯН В РАДНАРКОМІ.

Раднарком це на Україні Рада Народніх Комісарів, або те саме, що в капіталістичній країні рада міністрів.

Отже згідно з ухвалою 8-го Всеукраїнського З'їзду Рад про тішину зв'яз правління з народними масами Рада Народніх Комісарів України рiшила вислухати на своїх засіданнях доклади селянських рад, а також районних та окружних виконавчих комітетів.

Отже згідно з ухвалою 8-го Всеукраїнського З'їзду Рад про тішину зв'яз правління з народними масами Рада Народніх Комісарів України рiшила вислухати на своїх засіданнях доклади селянських рад, а також районних та окружних виконавчих комітетів.

КРОК ЗА КРОКОМ.

В київській "Більшовику" з 29 квітня читаємо: Село Юрківка, в Шевченківській окрузі на Київщині переїждо гетьманщину, петлюрівщину, денікщину і інших "отаманчиків".

Тепер свідомість зросла. Члени Комітету Незаможного Селянства свідомо ставляться до оточуючої дійсності. Приймають активну участь в житті села, працюють в різних культурних організаціях, як Сельбудинок, хата-читальня, Сільсько-Господарське Кредитове Т-во і т. ін. Поступово крок за кроком свідомість зростає; від активної участі в антирелігійному рухові КНС перейшли до проведення рішучої антирелігійної пропаганди, від пасивності до політичного життя — до читання газет та до видавання шотижневого живої комзасмської газети. Школа теж поступово від

УЧИТЕЛЬСТВО НА ГРОМАДСЬКІЙ РОБОТІ СЕРЕД СЕЛЯН.

Політична перевірка сільського учительства цілковито переродила робітників освіти:

ПІД ШЛЯХЕТСЬКОЮ ВЛАДОЮ.

Учительство Чернігівщини тепер бере діяльну участь в радянських будівництвах. До сільських рад в губернії увійшло 145 учителів; в кооперативні ради — 118 учителів, в комітети незаможників 32 учителів; а в різні інші сільські громадські організації увійшло 475 учителів.

А куди пішли українські учителі під Польщею?

ЖАХЛИВИЙ СТАН ГАЛИЦЬКОГО СЕЛЯНСТВА.

Селяне, що приїждять з різних галицьких сел до Львова, розказують про жахливе становище українського селянства в Галичині тепер на селлах за одно з жандармерією стало й православне духовенство, що допомагає витягати з селян останні гроші. Поміж українським селянством панує темнота, хабарництво, руїна, неписьменність, українські школи майже скрізь зачинені. Газет нема. На селлах зникли останні ознаки культурного життя.

Втік переказують, що становище українського селянства на Волині жахливе. В селі Оженині, Острозького повіту, улані 19-го полку поводяться з селянами, ніби то в завоєваній країні; Василя Далевича, що відмовився скинути шапку, поручник побив кулаками по обличчю та поселив до нього в хату 6 жовнів, яким дозволив брати все, що вони захочуть, а господаря звелі вигнати на вулицю. Жовніри вигнали господаря, жінку й двоє дітей. Поручник так навчав жовнів: "беріть все, що тре-

животиня перейшла до справжнього життя; навчання провадиться як сад, учительство переобтяжене працею й бракує педагогічного персоналу.

Сельбудинок, який виріс з одноїко, мало придатної до життя "Просвіти", зараз налагодила свою працю.

Новозавідуючий культурним відділом притягнув до праці вчительство.

Кожного тижня влаштовуються лекції. Передплачується "Більшовик" та "Глобус".

Сільсько-господарське Кредитове Т-во у недалекому майбутньому виросте так, що буде задавати тон в життю кооперативі цілого району.

Недавно організований осередок Комуністичного Союзу Молоді України починає діяльно розвивати свою працю. Спільними силами, крок за кроком село вибивається з темряви, стає на правдивий шлях, іде вперед.

ЗАСУДИЛИ ДЕНІКІНЦІ.

В Харкові засуджено на кару смерті капітана Стещенка, бувшого шефа поліції в армії Денікіна і Вранги. Стещенка обвинувачують за замордування 5.000 робітників і комуністів. Самий він признався, що підчас свого урядування приказав стратити 700 комуністів.

КАТУВАННЯ СЕЛЯН.

В холмській газеті "Наше Життя" читаємо: В кінці березня (марта) ц. р. поїхав на ярмарок до Піщана селянин села Хорошчина Я. Ковальчук. Не успів він привезти коней, як до його підїждив поліцейні і завізав на постерунок. Ковальчук не хотів йти, не бачучи в тому потреби. Тоді поліцейні силою змусив Ковальчука слухатися приказу. На постеруноку без всяких підстав збито Ковальчука до безпритомності і на візкові відвезено до арешту. Коші під розписку переслано до села другим чоловіком.

На другий день Ковальчука випустили упоминуючи: "тримай язык за зубами". Як бачите факт дуже оригінальний і гідкий, хоті і не перший в діяльності польської поліції.

ЖАХЛИВИЙ СТАН ГАЛИЦЬКОГО СЕЛЯНСТВА.

Селяне, що приїждять з різних галицьких сел до Львова, розказують про жахливе становище українського селянства в Галичині тепер на селлах за одно з жандармерією стало й православне духовенство, що допомагає витягати з селян останні гроші. Поміж українським селянством панує темнота, хабарництво, руїна, неписьменність, українські школи майже скрізь зачинені. Газет нема. На селлах зникли останні ознаки культурного життя.

ЖАХЛИВИЙ СТАН СЕЛЯНСТВА НА ВОЛИНІ.

Втік переказують, що становище українського селянства на Волині жахливе. В селі Оженині, Острозького повіту, улані 19-го полку поводяться з селянами, ніби то в завоєваній країні; Василя Далевича, що відмовився скинути шапку, поручник побив кулаками по обличчю та поселив до нього в хату 6 жовнів, яким дозволив брати все, що вони захочуть, а господаря звелі вигнати на вулицю. Жовніри вигнали господаря, жінку й двоє дітей. Поручник так навчав жовнів: "беріть все, що тре-

ба, якщо будуть робити опір, бійте хамів".

В с. Оженині Павло Шевчук спіймав жовніра, що вкрав речі. Решта жовнів виклакали господаря на вулицю, накинулись на нього та тяжко побити, а після цього ще загрожували спалити хату. Вахмістр, якому поскаржився Шевчук, заявив: "ми вас всіх перестріляємо".

До м. Дубно селянин Христюк привіз дрова. Поліція забрала його до участку, невідомо, що вона там з ним робила, але тільки на третій день родичі найшли Христюка в єврейській лікарні з вогнегострийними ранами.

На мітинг прибуло поважне число фермерів і радо привітали організатора, який в дводенний промові визнавав товаришів гуртуватися в просвітньо-запального організації. Кличем українських робітників і фермерів в Канаді повинно бути — спільна організаційна праця, спільна боротьба. Робітники вже подали руку фермерам, а фермері повинні тепер подати свою мозолісту руку робітникам і стати спільно до боротьби з визиском.

А щоби така злука могла здійснитися, треба, щоби фермери читали і ширили робітничо-фермерську газету "Українські Робітничі Вісті". Треба цю газету допомагати матеріально, бо вона не служить панацеєю нікому попертя. Пани рад-ді-б і втпоти в ложці води. Отже ми, фермери, повинні злучитися довкола "Українських Робітничих Вістей" разом з робітниками і дати їм всяку поміч.

Вислухавши промову т. Свідерського, фермери зложили йому \$6.95 на дашу подорож. Хай же робітничо-фермерська організація! Хай же солідарність між фермерами і робітниками! Хай жині "Українські Робітничі Вісті"!

М. Костюк.

МОНІТИ ДАЛЬШЕ СПРОДУЮТЬСЯ І ВИЗДЖАЮТЬСЯ З КАНАДИ.

Після довгих переговорів між Менонітами в Вінклер і Морден, Ман., з одної сторони і британським синдикатом — з другої прийшло до умови, підля якої британський синдикат купив в меноніти 60 тисяч акрів землі за \$1.600.00, або приблизно по \$25.00 доларів за акер.

Синдикат має виплатити менонітам 800 тисяч доларів готівкою, а на решту синдикат дасть менонітам землю з свого ренчу в Мексико. Ще один потяг з менонітами і всіми їхніми фермерськими машинами в дорозі до Мексико переїхав через Вінніпег 1. мая. Сподіється, що потрібно буде ще 25 спеціальних потягів, щоби перевезти 4.800 осіб з їх причадами з Манітоби в Мексико.

СІД НАД ГУЦУЛАМИ.

Зі Львова з 9. квітня пишуть: Цими днями розпочинається великий процес Прикарпатських Українців (Гуцулів), що їх обвинувачують за приналежність до комуністичної партії. Між обвинуваченими є учителі, поети, професори і вчені.

ЗБИРАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ

на одиниці (амостраований науковий літературний журнал в Канаді і Злучених Державах "РОБІТНИЦЮ" що виходить кожного 1 і 15 в місяці.

Участь беруть між іншими такі літературні і наукові сили: М. Ірчан, М. Тарновський, В. Косак, М. Лушкевич, Оксана Калудуцька, др. Надія Суровцова, др. М. Сисак, др. Рост. Закінський і ін.

"Робітниця" друкує дуже приступний науковий матеріал з ілюстраціями, цікаві новини з історії світа, лікарські поради і має ділову сторінку та веселий хутник.

Постійно веде своїх сторінок курс української граматики.

За добрі відгадки загадок, дає журнал нагороди.

Кожне число має свою вартість. На складі можна дістати ще 2 і 3-4 число, бо перше розійшлося.

Річна передплата тільки \$1.50, піврічна 80 ц.

"Робітниця" своїм змістом цікава і корисна також для мущин, а не тільки для жінок. Передплату посилайте на таку адресу:

THE WORKINGWOMAN
Cor Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.

ТОВАРИШІ ФАРМЕРІ! Читайте свою сторінку гуртом і передавайте часопис з рук до рук!

КАРПАТСЬКА НІЧ.

(Оповідання із збірки "Кровавий бог")
(Продовження.)

В форналях росла моя сила, росли й літа мої. А з ними, став й я якийсь буйний та дикий. Колись смирний був, а став страшний. Ростився, шукав білки, нікого не боявся. І форналявати не хотів. Побив економа, розбив голову конові кулаком. Прогнав пан і вернувся я в свою хатину. Господарити не хотів, та й не було на чому. Городець малий, а сам я став до нічого. Почали люди обминати, боялися. Побачив я, що в селі не бути мені і пішов в місто, та й замельдувався на охотника до війська. Було мені тоді 18 літ. Давно-давненько, буде вже тому з 24 роки. Гей-гей! Не було ще вас й на світі, діти...

— І приймали вас Матвію?

— Такого як я? Чому-ж би ні. Ще й попассяли по плечах, похваляли.

— До кавалерії — кажуть, хлоп, як дуб". І я пішов...

— То ви служили при кавалерії?

— Не вірите? Та ба! Тепер тяжко повірити, бо можна задумити дурним кулаком Матвія Шавалу, як панську лабу бурку. А колись — той боже, земля дуділа під моєю ногою...

Перший рік у війську був як же буйний, як в селі. Думав знайти спокій, а найшов неволю. А я був дужий та дикий і неволі не терпів. А в війську, самі знаєте — слово старшого святе. Мав я біди чимало. Сидів тижнями замкнений, робив найгіршу роботу за кару і всетаки не піддавався. Утівав, здригали, не били, бо боялися, але морили голодом за гратами. Так цілий рік. Думав, що розбійником стану.

Але пізніше побував я з полком в чужих

краях, приглянувся, як живуть Чехи і Німці. Тай задумався. Дивлюся, люди, як й наші, а якесь життя їх не таке. Хотів пізнати, хотів навчитися, та ба, — темняк, хоч — очі вибий. Ой, тото гірко стало мені. Бувало сяду десь в стайні, як ніхто не бачить і рву чупер на голові і клею себе самого. Бо дурний мій розум пізнав, що на світі не сила потрібна, а розум, ясний розум, як то сонце маєве. Що з того, що я мій на своїх широких плечах піднести цисарського коня, а був дурний? Мала дитина могла обдурити мене. Темний чоловік, гірше дитини, бо дитина скаже щось неолодне і не дивлю. Вона ще дитина. А я, здоровезний медвідь і дурний, як чобіт.

— А чому-ж ви не вчилися вуйку?

— Страх хотів вчитися, пробував. Але не йшло. В голові за багато дуру було. Подивлюся на книжку, на папір, тай видається мені, що ті чорні нумери підсакують, тащюють і сміються з мене. Але почав я жити іншим життям. Побачив, що розумні люди не запираються, не б'ються і живуть спокійно, хоч бідно та по людськи. Став й я іншим чоловіком. Притих, переродився. Складав ті дрібні гроші до купи, почав думати про дальші літа. Похваляли мене за це, і ніхто вже не дивився на мене, як на звіра. Матвій Шавала став чоловіком.

Вислужив при війську три роки і заблагоснавав назад в село. Грошиків в мене не було багато, але було. В селі не пізнали мене, дивувалися. А я хатчину свою направив, а я городець почав орати, а я на панському заробляв. Та бо й женитися захотів. Підглянув дівчину собі, тиху та роботящу, не багату на землю, але добру і смирну. І в осені в моїй хатині забрешіли цимбали і заголосила скрипка. Матвій Шавала оженився.

За жінкою взяв, не багато поля, але вже легше було. Мій городець і її загони і на зиму ба-

раболі для обоих, ще й продавали. Зажили ми так, що й сказати не можна. Село з днів не виходило. Та як то, до чого то? Був такий розбійник, такий "лецій" калвин, а став чоловіком.

А ми з Марією не спочиваємо. В жинва — на панському лані, в зимі — я багачем по стодалах молочу. І кервавиці складали і хатка наша повеселішала. Коровку придбали, та бо й дочечки діждалися. Так минали роки. Ми гарували, але не нарікали, не гнівали бога, на него всю надію мали.

Та шестого року, як ми побралися, дощі впали, слота велика. Повимакало все в полі, зерно покільчилося на-пни. Ні в пана заробити, ні своє зібрати, бо того свого не багато. А нам вже бог післав й хлопчика. Вродився в саме слотне літо. Круто стало, в довгі залізали, корівник нічого дати і в хату почала тиснутися нужда... Ви спите?

— Ні, ні, не спимо. Та де-ж нам спати тепер...

— Кажу, в хату почала тиснутися нужда. Зажурився ми обоє. Ратунку для бідного нема. Бився я, бився, нічого не добився. Сила в мене ще була, ой сила силена. Тільки двайцятьсятий рік добігав мені. Та не було для тої сили роботи. І став я ще більше смирним та прибитим. Сила була в тілі, але кров була тиха. Біда і кров тамає.

Та саме в той час почали люди їхати в Америку. Мало їх їхало, але то тут, то там було чути. Кажали — великі гроші можна заробити в тій Америці і я подумав: Гей, сила в мене є, молодий я ще, як дубчак, так чому-ж не поїхати? Не знав я, яка та Америка, та де вона. Може й ніколи не чув такого слова. Темний був, що тут дивуватися...

Розвідав я, як і що тай признався жінці. Плакала дуже, не пускала, але — не було ради. Глянув я на дівчину, шість літ її, а бідненьке і

худеньке, тільки шкіра й кости. А в пеленках хлопчик... Не витримає, сказав, що йду. Зароблю грошей і вернуся. Не помогли плачі. Я чув в собі силу, здоров'я і думав, що світ цілий перееможе, багачем стану. Дуже якось тягнула та Америка, що я й сон втрапив.

Зазичився трохи на грунт і хатчину, продав останню корівчину, сказав жінці, най пантрується, а сам — торбіну на плечі, а в торбіну кілька голубок чоснику, позиченого хліба і в шматині грудку соли. Попрозився тай пішов...

Тай пі-і-і-шов... Ех!...

Глибоким болем вирвалося з грудий Матвій це "ех". Сказав він його і з жалем і з терпінням. Ніби безнадійно махнув рукою на все, що було в його житті і в уязві перенісся в ті часи, як був дужий та грізний, як орудував силою, з якою думав побороити світ.

— Тай пі-і-і-шов... Ех!...

Ніби вривався високий-мідний Матвій вітром в далекі світи, а в очах його палали вогні певної надії на краше. Таким він був колись. Колись... Тоді, як через плече висіла торбіна з чосником, бохонцем хліба і грудкою соли, за ним ридала жінка й діти, а він сміло гнався в світ за очі шукаючи своєї долі. І не бачив він в той час перед собою ніяких перепон, ніяких труднощів. Що може спинити його смілий хід? Він-же сила, він цисарського коня піднімає на широкі плечі! Він працюватиме в тій далекій-незнаній Америці, що робить з бідних багатих, що подвоює денний заробіток золотом. Америка... Що воно таке? Кажуть за далекими морями, за далекими горами є така земля. І йдуть в ту землю люди з усіх кінців світа, бо там знаходять долю свою, щастя своє. Там на-ходять лік на довгі, на плач голодних дітей, на чорну-мужицьку нужду галицького села. Праця? Що Матвієві праця? Тільки давай плати, а Матвій руками залізо ломатиме.